

Nr 218.

Av herr Hægglom m. fl., om restitution av skatt för bensin, som användes för jordbrukets drift.

I proposition nr 5 till årets riksdag har bl. a. föreslagits tillägsskatt å bensin. Ökad beskattning på bensinen skulle emellertid medföra, att bensintraktorerna komma att ändras för fotogendrift, vilket i sin tur skulle ge som resultat en ökad förbrukning av såväl kvantiteten fotogen som smörjolja för uppnående av samma arbetsresultat. Då priset i svensk hamn på fotogen och bensin i stort sett är detsamma, skulle alltså en onödig förbrukning av hårdvaluta bliva följd. Någon begränsning i användningen av drivmedel inom jordbruket med åtföljande produktionsminskning för att härigenom åstadkomma minskning i förbrukning av importerade drivmedel har i varje fall icke ifrågasatts. Det verkliga förhållandet synes vara, att man med hänsyn till att praktiskt taget alla traktorer hittills varit avsedda för fotogen- eller brännolja (råolja) förbisett användningen av bensin för jordbrukets traktorer, vilket sannolikt sammanhänger med att bensintraktorer först under sista halvåret 1947 började i större utsträckning importeras till Sverige. Importen var under halvåret i fråga ca 600. Ifrågasvarande traktorer importeras för närvarande huvudsakligen från England, och enligt det nya handelsavtalet med England förutses en export till Sverige för år 1948 av icke mindre än 5 000 dylika bensintraktorer. Med hänsyn till jordbrukets trängande behov av traktorer med tillhörande redskap är denna import nödvändig. Även om den ökade förbrukning av fotogen och smörjolja, som skulle bli följd vid några tusen bensindrivna traktormotorers ändring till fotogendrift, icke anses så betydelsefull, är dock den minskning av traktorns motorstyrka och arbetsresultat, som blir följd, ur jordbrukets synpunkt desto allvarigare. Om traktorn vid bensindrifft är avsedd att användas för en 2-skärig 12" plog på flertalet jordar, skulle ändringen kanske medföra att i regel endast 1-skärig plog med åtföljande försämrat arbetsresultat skulle kunna användas. Traktorn skulle härigenom fördyras, arbete och material förbrukas samtidigt som ett sämre arbetsresultat med traktorn skulle uppnås, varjämte för landet som helhet en onödig kapitalinvestering sker. Även när det gäller svensktillverkade traktorer skulle möjlighet till bensindrifft medföra många fördelar.

Denna fråga aktualiserar bränslefrågan i stort inom jordbruket. De tillämpade beskattningsprinciperna med frihet från skatt på fotogen i stället för skatterestitution på bensin, som användes för jordbruksändamål, ha medfört, att de bensinkonstruerade motorerna vid importen till Sverige

Bihang till riksdagens protokoll 1948. 4 saml. Nr 218—226.

ändras för fotogendrift, varigenom jordbruket erhåller en maskin som blir mindre lättskött än bensinmotorn och med minskad motorstyrka och arbetskapacitet. Ur nationalekonomisk synpunkt blir resultatet ökad förbrukning av valuta på grund av den något större traktor jordbrukaren måste skaffa för att få tillräcklig motorstyrka vid fotogendrift samt såsom redan framhållits ökad förbrukning av fotogen och smörjolja.

Då den principen valts, att bensinskatten helt är avsedd för vägarnas underhåll, är det också logiskt, att bensin använd för jordbruksändamål är skattefri, således icke bara bensin, som användes för jordbrukstraktorer utan även bensin för hjälpmotorer till skördetröskor och stationära motorer för mjölkmaskiner m. m.

Frågan om restitution av skatten på bensin, använd för jordbruksändamål, har vid flerfaldiga tillfällen framförts. I samband med utredningen av dragbilarna hade kommittén erhållit i uppdrag att utreda möjligheterna för befrielse från skatt på bensin, som användes för dragbilarnas (omändrade last- och personbilar) framdrivande. Kommittén framlade då icke något förslag utan uttalade i skrivelsen till statsrådet i samband med betänkandets överlämnande följande:

»Beträffande följande från det nu avlämnade förslaget fristående frågor, över vilka utredningen har att avgiva yttrande, nämligen angående yrkesmässig trafik med traktorer och därtill kopplade släpvagnar samt angående ifrågasatt undantagande av bensin, avsedd att användas i jordbruksdrift, från särskild skatt, ämnar utredningen framdeles avgiva särskilda yttranden.» (SOU 1939: 35.) Då kriget kom emellan fullföljdes icke dessa utredningar. Frågan är emellertid nu än mera aktuell, eftersom traktorerna numera, sedan de utrustats med gummiringar, användas i långt större utsträckning för även lättare arbeten och transportarbeten och traktorerna därjämte importerats med bensinmotor.

Den nu föreslagna skattehöjningen på bensin aktualiserar frågan ytterligare, och kravet på en lösning av frågan i stort synes nu mera trängande än någonsin med hänsyn dels till de nationalekonomiska fördelar som användning av bensin för jordbrukets del skulle medföra, dels de fördelar, som jordbrukaren skulle få av en bensindriven motor.

Ur landets synpunkt skulle man vinna

att importen av erforderlig kvantitet bränsle (för ett visst arbete) minskas, varigenom hårdvaluta sparas,

att importen av erforderlig kvantitet smörjolja minskas, vilket återigen sparar hårdvaluta åt landet,

att större motorstyrka och därmed större arbetsprestation skulle kunna erhållas med jordbrukets nu begränsade maskinpark och att traktorer med redskap skulle kunna importerats från England,

att mindre traktortyper erfordras, då högre motorstyrka kan erhållas vid bensindrift, samt

att jordbrukaren skulle erhålla

a) en lätthanterlig och även för korta körningar ekonomisk dragkraftkälla,

b) större arbetsresultat med en jämförelsevis liten traktor, varigenom drifts- och underhållskostnader skulle minskas.

För det relativt ringa antal traktorer, vars effektivitet det nu gäller att trygga för det maskinhungrande jordbruket, torde man intill dess jordbrukets bränslefråga i stort hunnit lösas, icke böra tveka att använda samma restitutionsförfarande som nu tillämpas för t. ex. bensin, som använts »för annat tekniskt ändamål än motordrift» och »vid tillverkning av motorer för avprovning av dessa å provbädd eller annan dylik anordning utan att därvid transportmedel framförts». Ett parallellfall finnes även i fråga om brännolja, som användes för framdrivande av automobil, där förbrukarna av brännolja i efterskott redovisa förbrukad brännoljekvantitet och inlevererad skatt.

Förfaringssättet är således redan känt och tillämpat av kungl. generaltullstyrelsen.

Ifrågavarande restitution skulle till en början blott komma att gälla ett relativt litet antal av totala traktorantalet, som torde uppgå till ca 30 000 traktorer. Ett kontrollsystem för undvikande av missbruk av restitutionen vid nuvarande tillgång på krisorgan torde därför icke vara omöjligt att åstadkomma. Jordbrukets storlek, odlade grödor samt dagsverksjournaler (dylika skulle ju kunna påbjudas för dem som önska göra framställning om restitution) med uppgift om körtimmar med traktorn skulle ge en god ledning för den, som skulle tillstyrka begärd restitution. Eventuellt kan en viss grundtilldelning för viss storlek på jordbruk tänkas.

Därest bensinskatten höjes från 1 mars synes restitution på bensinskatten för bensin, använd inom jordbruket, böra medges och formerna för restitutionsförfarandet bli föremål för särskild utredning, varefter förslag snarast bör avges.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte
dels besluta om restitutionsförfarande för bensin, använd
för jordbrukets drift, antingen gällande skatten för bensin
i dess helhet eller för föreslagen tilläggsskatt på bensin,
dels i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och
förslag beträffande formerna för restitutionsförfarandet.

Stockholm den 23 januari 1948.

Einar Hægglom.

Per Jonsson
i Malmgruva.

Ragnar Sveningsson.

Albert Larsson.